

บทที่ 6 การวิเคราะห์ศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านน้ำอย่างยั่งยืน

6.1 ศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านน้ำในเขตพญา

ในการศึกษานี้แบ่งการวิเคราะห์ศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านน้ำออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย ศักยภาพเชิงพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวด้านน้ำลึกลับวิทยา ศักยภาพด้านตลาดของแหล่งท่องเที่ยวด้านน้ำลึกลับวิทยา และศักยภาพด้านองค์กรและความเป็นไปได้ในการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

6.1.1 ศักยภาพเชิงพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวด้านน้ำลึกลับวิทยา

จากข้อมูลที่รวบรวมและศึกษา รวมถึงแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย โดยเฉพาะในด้านแหล่งท่องเที่ยวด้านน้ำ สามารถสรุปได้ว่า การดำน้ำลึกแบบ SCUBA เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในปัจจุบัน และจะมีความสำคัญเพิ่มขึ้นในอนาคต จากการศึกษาแนวโน้มของตลาดธุรกิจท่องเที่ยวด้านน้ำลึกในปีพ.ศ. 2550 – 2552 รวมถึงการเพิ่มขึ้นของร้านดำน้ำลึกในเขตพญาและเขตกรุงเทพมหานคร

อย่างไรก็ตาม แหล่งท่องเที่ยวด้านน้ำลึกในประเทศไทยมีอยู่เป็นจำนวนมาก บางแห่งเป็นพื้นที่ศูนย์กลางในการดำน้ำลึก เช่น ภูเก็ต กระบี่ พังงา เกาะสมุย เกาะช้าง เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีพื้นที่ศูนย์กลางในการดำน้ำลึกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกหลายแห่ง เช่น สิงคโปร์ (มาเลเซีย) บาห์ลี (อินโดนีเซีย) มัลดีฟส์ เป็นต้น ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบจุดแข็งและจุดอ่อนของแหล่งท่องเที่ยวด้านน้ำลึกในแต่ละบริเวณดังกล่าว กับจุดดำน้ำในเขตพญา (ตารางที่ 4-6-1) โดยพิจารณาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่สามารถรวบรวมได้จากการผลการศึกษาของ สุขาย และ Carter (2553) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางมาดำน้ำยังพญา มีดังนี้

1. ความสวยงามของพื้นที่
2. ความตื่นเต้นในการดำน้ำ
3. ความหลากหลายของชนิดสิ่งมีชีวิต
4. ปริมาณปลาที่หนาแน่น
5. ความสะดวกสบายของพื้นที่
6. น้ำใส
7. ความหลากหลายของชนิดปลา

ทั้งนี้เมื่อนำปัจจัยต่างๆ มาพิจารณาเปรียบเทียบกับแหล่งดำน้ำแห่งอื่นๆ พบว่า เมืองพญานับเป็นพื้นที่ที่สามารถพัฒนาเพิ่มศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวด้านน้ำลึก และมีศักยภาพเพียงพอที่จะสามารถพัฒนาเป็นเมืองหลวงของการดำน้ำลึกในระดับเอเชียได้

ตารางที่ 4-6-1 ข้อเปรียบเทียบศักยภาพกิจกรรมท่องเที่ยวดำน้ำลึกแบบ SCUBA ของเมืองต่างๆ ที่เป็นศูนย์กลางการดำน้ำในภูมิภาคเอเชีย

เมือง (ประเทศ)	ความสวย	สัตว์น่าสนใจ	ความสะดวก	ราคา	ความปลอดภัย	ฤดูกาล	กิจกรรมอื่น
เกาะสมุย (ไทย)	*	*	**	**	**	**	**
เกาะช้าง (ไทย)	*	*	**	**	*	**	*
ภูเก็ต (ไทย)	***	**	***	*	***	*	***
กระบี่ (ไทย)	**	**	**	**	**	**	**
เขาหลัก (จ.พังงา ไทย)	***	**	*	**	**	*	*
ลีปาดัน (มาเลเซีย)	***	***	*	*	*	*	*
บาห์ลี (อินโดนีเซีย)	***	**	***	**	*	**	***
มัลดีฟส์	***	**	**	*	*	*	*
พญา	***	*	***	***	***	***	***

หมายเหตุ: จำนวน * (ปานกลาง) ** (ดี) *** (ดีมาก)

ความสวยทัศนทัศน์ใต้น้ำในมุกกว้าง เช่น ปะการัง ปะการังอ่อน กัลปังหา จะสัมพันธ์กับความใสของน้ำ หากน้ำใสม่อมมองเห็นได้ไกล

สิ่งดึงดูดใจเฉพาะพื้นที่ที่สร้างความตื่นเต้นในการดำน้ำ เช่น แหล่งดำน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น ปะการังเทียม เรือจม

สัตว์น่าสนใจ สัตว์ขนาดใหญ่ เช่น ฉลามวาฬ กระเบนราหู ฉลาม เป็นต้น

 สัตว์ขนาดเล็ก เช่น กุ้งปูขนาดเล็ก ปลาลักษณะแปลก เป็นต้น

ความสะดวก ที่พัก อาหาร เป็นต้น มีให้เลือกหลายแบบหลายระดับ

 พาหนะ ใช้เวลาเดินทางน้อย ทั้งจากสนามบินหรือจากเมืองหลวง

 ความสะดวกในการซื้ออุปกรณ์หรือของใช้สอยหากจำเป็น เช่น อุปกรณ์ดำน้ำ ถ่านไฟฉาย ฟลัม เป็นต้น

เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักดำน้ำ (ตารางที่ 4-6-1) ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมศึกษา พบว่า แหล่งท่องเที่ยวดำน้ำลึกเรือจม ในเขตเมืองพญา มีศักยภาพเชิงพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวดำน้ำในด้านต่างๆ ได้ดังนี้

1. ความสวย

ทะเลพญาตั้งอยู่ในเขตอ่าวไทยตอนใน (Inner Gulf) ได้รับอิทธิพลจากชายฝั่งโดยแม่น้ำสำคัญสี่สาย โดยเฉพาะแม่น้ำบางปะกง การศึกษาภาพถ่ายดาวเทียม พบว่า ตะกอนจะไหลจากปากแม่น้ำบางปะกงเลียบชายฝั่งลงมาด้านใต้ ผ่านบริเวณที่เกิดตะกอนอีกแหล่งคือแหลมฉะเชิงเทรา จากนั้นจะพัดผ่านทะเลพญา หมูเกาะล้าน และหมู่เกาะไม่ได้อยู่ในอิทธิพลของกลุ่มตะกอนจากชายฝั่งดังกล่าว ทำให้ทัศนวิสัยใต้น้ำค่อนข้างต่ำ อยู่ในช่วง 1-10 เมตร โดยเฉลี่ยประมาณ 3-5 เมตร ทั้งนี้ความขุ่นใสของน้ำจะเกี่ยวข้องกับกระแสน้ำขึ้นลงในบริเวณนี้ และยังขึ้นกับความรุนแรงของคลื่นลมอีกด้วย

สัตว์เกาะติดที่เป็นกลุ่มเด่นของพญา คือ ปะการัง ฟองน้ำ เพรียงหัวหอม ปะการังอ่อน (ชนิดที่ไม่มีสีสวย) และดอกไม้ทะเลขนาดเล็ก แนวปะการังเกือบทั้งหมดอยู่ในเขตน้ำตื้น นักดำน้ำจึงไม่ค่อยนิยมเลือกดำน้ำในจุดที่อยู่ด้านนอกของแนวปะการังมากกว่า

เมื่อพิจารณาด้านความสวยของแหล่งดำนํ้าในเขตพืฯ จะเห็นได้ว่า พื้นที่พืฯมีลักษณะพิเศษที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวดำนํ้าล็กได้ ก็คือ มีเรือหลวงครามและเรือหลวงกุด ที่กองทัพเรือได้จัดสร้างเป็นแหล่งเรียนรู้ใต้ทะเล และเป็นแหล่งดำนํ้าที่มีความท้าทายและน่าตื่นเต้น และจากการสำรวจความคิดเห็นของนักดำนํ้าที่เดินทางมาดำนํ้ายังเรือหลวงกุด พบว่า คุณค่าทางประวัติศาสตร์ของเรือหลวงกุด ถือเป็นเหตุผลสำคัญประการหนึ่งในการเดินทางมาดำนํ้า

แต่อย่างไรก็ตาม แหล่งดำนํ้าในเขตพืฯว่ามีศักยภาพค่อนข้างต่ำในด้านความใสของนํ้า และความสวยของโลกใต้ทะเล ซึ่งด้อยกว่าแหล่งดำนํ้าอื่นๆ เช่น เกาะช้าง จังหวัดตราด เกาะเต่า จังหวัดชุมพร หรือเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี อันเป็นแหล่งดำนํ้าในเขตอ่าวไทยตอนนอก (Outer Gulf)

2. สัตว์น้ำสนใจ

สัตว์ใหญ่ที่พบในทะเลพืฯมีน้อย ที่มีรายงานว่าพบประจำ คือ เต่าตนุ (มักพบแถวเกาะสากและเกาะล้าน) สำหรับปลาใหญ่อื่นๆ ที่นักดำนํ้าสนใจ อาทิ ฉลามวาฬ กระเบนราหู ฉลาม ปลาสาทขนาดใหญ่ เป็นต้น มีรายงานว่าพบน้อย อันอาจเกิดมาจากสาเหตุของการทำประมงอย่างหนักในพื้นที่ใกล้เคียงติดต่อกันเป็นเวลานาน

ปัจจุบันนักดำนํ้ากำลังให้ความสนใจกับสัตว์น้ำขนาดเล็ก ในพืฯมีสัตว์น้ำหลายชนิดที่อยู่ในกลุ่มน่าสนใจ เช่น มํ้านํ้า กุ้งตัวยาว ปูซีโน (ปูเส้ทะเล) ปลาบู่ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม สัตว์น้ำเหล่านั้นอาศัยอยู่เป็นแหล่งเฉพาะ นักดำนํ้าต้องมีข้อมูลพื้นฐานที่เพียงพอ อีกทั้งควรมีความชำนาญในการตามหาสัตว์ขนาดเล็ก เมื่อเปรียบเทียบกับจุดดำนํ้าแห่งอื่นๆ พืฯถือว่ามีสัตว์น้ำที่น่าสนใจค่อนข้างต่ำ

3. ความสะดวก

พืฯอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ไม่มากนัก ใช้เวลาขับรถประมาณ 1 - 2 ชั่วโมง ถือเป็นแหล่งดำนํ้าที่อยู่ใกล้เมืองหลวงที่สุด เมืองพืฯยังมีโรงแรมที่พักและร้านอาหารให้เลือกมากมายที่สำคัญ คือ มีห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ ให้บริการอุปกรณ์และของใช้สอยเฉพาะบางอย่างสำหรับนักดำนํ้า เช่น ฟลัมแบบพิเศษ ถ่านไฟฉายพิเศษ หรือแม้แต่การซ่อมอุปกรณ์บางชนิด เมื่อเทียบกับแหล่งดำนํ้าอื่นๆ ทั้งในเมืองไทยและต่างประเทศ การดำนํ้าในพืฯมีความสะดวกสูงมาก

4. ราคา

เนื่องจากพืฯอยู่ใกล้กรุงเทพฯ การเดินทางเสียค่าใช้จ่ายน้อยมาก จุดดำนํ้ายังอยู่ใกล้ฝั่ง การไปดำนํ้าที่พืฯถือว่าประหยัดและคุ้มค่าที่สุดในเมืองไทย รวมถึงแหล่งดำนํ้าอื่นๆ ที่ยกมาเปรียบเทียบกับนี้ (ดังตารางที่ 4-6-1)

5. ความปลอดภัย

พืฯมีหน่วยกู้ภัยทางทะเลโดยเฉพาะ มีพาหนะที่เดินทางได้รวดเร็ว หากเกิดเหตุฉุกเฉินใช้เวลาเพียงเล็กน้อย สามารถนำคนเจ็บส่งสถานพยาบาลที่ทันสมัย หรือสามารถเดินทางเข้ากรุงเทพฯ เพื่อรักษาโรคอันเกิดจากการดำนํ้าโดยเฉพาะ เช่น Decompression Sickness

6. ฤดูกาล

การดำนํ้าในฝั่งอันดามัน หรือในฝั่งอ่าวไทยในเขตที่อยู่ห่างไกล มักได้รับอิทธิพลจากมรสุม ทำให้ดำนํ้าในช่วงเวลาหนึ่งของปีเท่านั้น เช่น ภูเก็ตมีการดำนํ้าช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนเมษายน ต่างจาก

พญาที่อยู่ในเขตที่มีคลื่นลมน้อย แม้อาจมีพายุพัดผ่านเข้ามาบ้าง แต่เป็นเพียงระยะเวลาสั้นๆ พญาจึงเป็นแหล่งที่สามารถดำน้ำได้ทั้งปี

7. กิจกรรมอื่น

เมืองพญามีกิจกรรมอื่นๆ มากมาย เช่น เล่นน้ำ เล่นร่ม เจ็ทสกี ยิงปืน เป็นต้น รวมถึง การจับจ่ายใช้สอยเพื่อความบันเทิงอื่นๆ ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกกิจกรรมได้หลากหลาย ในเมืองพญาที่สามารถหนุนเสริมกิจกรรมการดำน้ำได้

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาศักยภาพเชิงพื้นที่เฉพาะบริเวณพญาข้อมูลในตารางที่ 4-6.2 สะท้อนให้เห็นว่า บริเวณแหล่งดำน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้นได้แก่ เรือหลวงกูด เรือหลวงคราม ปะการังเทียม มีศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาดำน้ำค่อนข้างสูง เนื่องจากมีปลาฝูงและปลาที่มีขนาดใหญ่เข้ามาอาศัยและหากินเป็นจำนวนมาก ถึงแม้ว่าความหลากหลายของชนิดจะน้อยกว่าแนวปะการังธรรมชาติ อีกทั้งยังมีสัตว์เกาะติดจำนวนมาก ซึ่งสัตว์เกาะติดบางชนิด เช่น กัลปังหา แส้ทะเล เพรียงหัวหอม เป็นต้น จะมีสีส้มสวยงาม นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบระดับความรุนแรงของผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมที่เกิดจากการท่องเที่ยวดำน้ำที่ส่งผลต่อสิ่งมีชีวิตใต้ทะเล พบว่า ระดับความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับแหล่งดำน้ำเทียมนั้นมีน้อยกว่าแหล่งดำน้ำธรรมชาติ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าแหล่งดำน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้นในเขตพญาจึงมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อทดแทนและลดการใช้ประโยชน์จากแหล่งดำน้ำธรรมชาติได้

ตารางที่ 4-6-2 ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวดำน้ำลึกในเขตพญา

รายการ	เรือหลวงกูด	เกาะสาก	เรือหลวงคราม	เกาะไผ่	เกาะล้าน
การปกคลุมของปะการัง (ร้อยละ)	~3	41.1	~8	39.3	37.4
ความสมบูรณ์ของปะการัง	-	ดี	-	ดีมาก	ดี
ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต (ชนิด)					
ปะการัง	16	62	9	35	54
ปลา	31	54	35	68	65
สัตว์เกาะติด	30	27	43	25	39

ที่มา: จากการสำรวจ (2554)

6.1.2 ศักยภาพด้านตลาดของแหล่งท่องเที่ยวดำน้ำลึกบริเวณพญา

การพิจารณาศักยภาพด้านตลาดของแหล่งท่องเที่ยวดำน้ำลึกบริเวณพญา ในที่นี้ได้แยกพิจารณาออกได้ 2 ส่วน คือ ส่วนของอุปทาน (Supply) หรือส่วนของผู้ประกอบการธุรกิจดำน้ำและธุรกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และส่วนของอุปสงค์ (Demand) หรือส่วนของนักท่องเที่ยวดำน้ำลึก ดังนี้

ด้านอุปทาน (Supply)

ศักยภาพด้านตลาดเมื่อพิจารณาจากผู้ประกอบการต่างๆ แล้ว จะเห็นได้ว่า กิจกรรมดำน้ำลึกเป็นกิจกรรมเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยว และขึ้นอยู่กับความสนใจของนักท่องเที่ยวว่าจะเลือกเรียนหรือดำน้ำลึกหรือไม่ ไม่ขึ้นกับผลกระทบจากปัญหาต่างๆ ภายในประเทศและจากต่างประเทศ ยกเว้นแต่ระดับ

รายได้ของนักท่องเที่ยวที่อาจมีผลกระทบได้ จากการสำรวจเบื้องต้นจากผู้ประกอบการในพญาและ กรุงเทพฯ พบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติโดยส่วนใหญ่สนใจมาเรียนดำน้ำลึกในประเทศไทย เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายในการเรียนถูก และค่าครองชีพในประเทศไทยไม่สูงมากนัก ส่วนกลุ่มนักท่องเที่ยวไทยพบว่ามี ความสนใจในกิจกรรมการดำน้ำลึกเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นในระดับปานกลาง ดังนั้นกิจกรรมนี้สำหรับคนไทยแล้วการเลือกทำมีวัตถุประสงค์เพื่อความสุขมากกว่าการเรียนรู้เพื่อนำ ความรู้ไปประกอบอาชีพผู้มีรายได้เป็นครูสอนดำน้ำ

ในการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านน้ำลึกในแหล่งดำน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้นในเขตพญาให้เกิดความยั่งยืน นั้น เมืองพญาความพร้อมและไม่พร้อมในหลายเรื่องด้วยกัน ได้แก่

1. พื้นที่เพื่อการพัฒนาแหล่งดำน้ำลึกให้เพิ่มมากขึ้น การดำน้ำลึกในแหล่งดำน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น ในเขตพญานั้น จุดดำน้ำลึกในแต่ละจุดยังคงสามารถรองรับการเพิ่มขึ้นของนักดำน้ำได้ เพียงแต่บางพื้นที่ อาจต้องจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวในบางช่วงเวลา ได้แก่ เรือหลวงครามบริเวณเกาะไข่ เกาะสาเกด้าน ตะวันออก เพราะว่าใน 2 พื้นที่นี้ มีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาดำน้ำมาก โดยเฉพาะช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ อีกประการหนึ่งหากต้องการเพิ่มแหล่งดำน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้นก็สามารถทำได้ แต่การสร้างแหล่งดำน้ำ เทียมนั้น จำเป็นต้องพิจารณาลักษณะของพื้นที่ ระดับความลึกของน้ำทะเล ความเหมาะสมของพื้นที่ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น การวางแหล่งปะการังเทียมบริเวณที่ มีการทำประมงอยู่แล้ว การวางปะการังเทียมบริเวณร่องน้ำ การวางปะการังเทียมบริเวณพื้นที่เรือสัญจร ด้วย ดังนั้นในบางพื้นที่ที่ระดับน้ำสูงไม่มากนักไม่สามารถวางสิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่ ได้แก่ เรือ รถถังหรือ โบกี้รถไฟที่ปลดประจำการ แต่อาจวางเป็นสิ่งก่อสร้างประเภทโครงเหล็ก ท่อซีเมนต์ได้

2. สิ่งอำนวยความสะดวก พญาถือได้เป็นเมืองที่มีการพัฒนาแบบก้าวกระโดด ดังนั้น ระบบ สาธารณูปโภค ได้แก่ น้ำประปา ไฟฟ้า มีเพียงพอในทุกพื้นที่ ยกเว้นพื้นที่หมู่เกาะล้าน ที่มีปัญหาเรื่องน้ำ จืดที่ต้องนำมาจากฝั่งพญา และไฟฟ้าก็มีไม่เพียงพอต่อการใช้งาน เนื่องจากเกาะล้านกำลังเป็นพื้นที่ พัฒนาและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและชาวไทยเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

ในส่วนของที่พักรัก พญาที่พักมากกว่า 500 แห่ง ได้แก่ โรงแรม บังกะโล เกสต์เฮาส์ รีสอร์ท อพาร์ทเมนต์ ซึ่งมีจำนวนเพียงพอต่อการเข้ามาพักผ่อนหรืออยู่อาศัย แต่ในช่วง High Season อาจมีปัญหาเรื่องการที่พักไม่เพียงพอบ้าง

ระบบคมนาคม ของเมืองพญาจัดอยู่ในเกณฑ์ที่ดี นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาพญาได้ หลายเส้นทาง ดังนั้นการเข้าถึงพญาเป็นเรื่องง่ายสำหรับนักท่องเที่ยวมาถึงพญาก็จะมีรถประจำทางไว้ บริการภายในตัวเมืองโดยกำหนดค่าบริการเพียงคนละ 20 บาท หรือนักท่องเที่ยวต้องการไปสถานที่อื่นๆ ที่รถไม่ผ่านก็สามารถเหมาคันได้

3. รูปแบบธุรกิจดำน้ำลึกมีขนาดของตลาดค่อนข้างเล็กเมื่อเปรียบเทียบกับตลาดการท่องเที่ยว รวมในเขตพญา ธุรกิจดำน้ำลึกมีลักษณะเป็นสินค้าเฉพาะ (Exotic) ในธุรกิจท่องเที่ยว กล่าวคือ นักท่องเที่ยวที่สนใจต้องมีรสนิยม (Taste) ชื่นชอบการผจญภัยใต้น้ำรวมทั้งมีข้อมูลหรือความรู้เกี่ยวกับการดำน้ำลึกมาในระดับหนึ่ง และในเขตพญามีผู้ให้บริการทั้งการเรียนการสอนดำน้ำ การนำเที่ยวดำน้ำ ลึก มีจำนวนไม่กี่ราย แม้มีจำนวนไม่กี่รายแต่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอ

ในช่วงที่ผ่านมา ในด้านราคาของการให้บริการนั้นพบว่าไม่แตกต่างกันมากนัก ไม่มีพฤติกรรมการค้าราคาเพื่อแย่งส่วนแบ่งตลาด พฤติกรรมทางด้านการตลาดในการให้บริการของร้านดำน้ำในพัทธยาจะใช้วิธีการรักษาฐานลูกค้าชาวต่างชาติที่เป็นชาติเดียวกับเจ้าของกิจการ ทำให้ผู้ประกอบการไม่มีความจำเป็นในการแข่งขันตัดราคากันเองเพื่อแย่งส่วนแบ่งตลาด

แต่อย่างไรก็ตาม จุดที่สามารถดึงดูดลูกค้าของธุรกิจนี้ ก็คือ สีสันในการให้บริการ และ Service Mind ของผู้ให้บริการ รวมถึงการคุ้นเคยเป็นกันเองของนักท่องเที่ยวในกรณีที่เป็ลูกค้าประจำ นอกจากนี้ ปัจจัยหนึ่งของการได้เป็นผู้ขายน้อยราย คือ ธุรกิจจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบในความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ ไม่ใช่ผู้ประกอบการใดจะทำธุรกิจนี้ได้ ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดำน้ำ (Instructor Diver) และการช่วยเหลือดูแลนักท่องเที่ยว ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง การพัฒนาธุรกิจดำน้ำลึกจึงควรมุ่งไปที่การนำเทคโนโลยีหรือรูปแบบใหม่ๆ ในการให้บริการเข้ามาใช้ จะช่วยสร้างแรงดึงดูดใจให้กับนักท่องเที่ยวโดยรวมในการอยากเรียนรู้โลกใต้น้ำขึ้นมาได้อีกทางหนึ่ง

4. นโยบายเพื่อการพัฒนาธุรกิจดำน้ำลึกในพัทธยา ปัจจุบันนโยบายที่ส่งเสริมธุรกิจดำน้ำลึกยังไม่มีเป็นรูปธรรม มีเพียงกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลที่จัดขึ้นมา อาทิ การเก็บขยะใต้น้ำ การปลูกปะการังหรือการวางสิ่งทึ่มนุษย์สร้างขึ้นใต้ทะเล โครงการเหล่านี้เป็นการประชาสัมพันธ์กิจกรรมดำน้ำลึกให้เป็นที่รู้จักของประชาชนได้ ในส่วนของมาตรการที่เป็นแนวทางในการกำกับดูแลธุรกิจดำน้ำลึกยังไม่มีโดยตรง มีเพียงกฎหมายที่เกี่ยวกับการจดทะเบียนผู้ประกอบการธุรกิจ อาทิ การจดทะเบียนเปิดร้านดำน้ำ การจดทะเบียนเรือนำเที่ยว การทำประกันอุบัติเหตุทางเรือและทางบก (การอุบัติเหตุระหว่างเดินทาง) แต่มาตรการคุ้มครองความปลอดภัยของผู้ดำน้ำนั้นยังไม่มีกำหนดขึ้นมาอย่างเป็นทางการ โดยเฉพาะความปลอดภัยอันเนื่องมาจากการพื้นที่ทางทะเลร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวทางน้ำอื่นๆเช่น การดำน้ำตื้น การเล่นเรือกล้วย การขับสกูตเตอร์ การนั่งเรือท้องกระจก การดำน้ำลึก ดังนั้นนักดำน้ำลึกมักจะได้รับปัญหาจากเรือสปีดโบ๊ท เรือสกูตเตอร์ที่ขับเข้ามาบริเวณที่ดำน้ำซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยในระหว่างที่กำลังขึ้นจากน้ำ

ด้านอุปสงค์ (Demand)

ศักยภาพด้านตลาดเมื่อพิจารณาจากกลุ่มนักท่องเที่ยวดำน้ำลึกแล้ว จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวดำน้ำลึกที่สำรวจมีความต้องการมาดำน้ำในเขตพัทธยาเพื่อการสันทนาการมากที่สุด โดยมีจำนวนมากถึงร้อยละ 45.67 รองลงมา ก็คือ เพื่อการเรียนรู้หรือการสอบดำน้ำลึก ร้อยละ 36.33 และมาเพื่อการสอนดำน้ำลึก ร้อยละ 12.67 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แหล่งดำน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น (เรือจม) ในเขตพัทธยานี้ สามารถตอบสนองความต้องการได้ 2 รูปแบบ ก็คือ การมาท่องเที่ยวพักผ่อน/สันทนาการ และการเรียน/การสอน/การสอบดำน้ำ และแหล่งดำน้ำลึกที่เป็นที่ต้องการในปัจจุบัน ก็คือ เรือหลวงคราม เกาะไผ่ (ร้อยละ 42.00) ซึ่งเป็นแหล่งดำน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น และแหล่งดำน้ำลึกธรรมชาติ ก็คือ ที่บริเวณเกาะไผ่ (ร้อยละ 41.67) สำหรับแหล่งดำน้ำใหม่ที่กลุ่มนักท่องเที่ยวดำน้ำให้ความสนใจอย่างมากในขณะนี้ ก็คือ บริเวณเกาะริน

สำหรับค่าใช้จ่ายที่นักท่องเที่ยวจ่ายในการดำน้ำลึกใช้จ่ายในการดำน้ำลึก เท่ากับ 2,900 บาทต่อคนต่อครั้ง และเมื่อสอบถามถึงความเต็มใจจ่ายค่าธรรมเนียมเพื่อการท่องเที่ยวดำน้ำ กลับพบว่า นักท่องเที่ยวดำน้ำ มีความเต็มใจจ่าย ประมาณ 1,400 บาทต่อคนต่อครั้ง หรือประมาณครึ่งหนึ่งของค่าใช้จ่ายจริงที่ใช้จ่ายอยู่ในปัจจุบัน และยังพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจ่ายค่าธรรมเนียมดำน้ำลึก ก็คือ ระดับรายได้ ระดับการเรียนรู้ดำน้ำลึกหรือประสบการณ์ดำน้ำลึก และความพึงพอใจที่มีต่อส่วนประสมการตลาดด้านต่างๆ ที่ได้รับจากธุรกิจดำน้ำลึกในเขตพหุวิทยามีผลต่อความเต็มใจจ่าย

ส่วนของลักษณะความต้องการในแหล่งดำน้ำลึกที่มนุษย์สร้างขึ้น ในมุมมองของนักท่องเที่ยวดำน้ำลึก พบว่า มีความต้องการให้เป็นแหล่งดำน้ำที่มีความแปลกใหม่ เป็นแหล่งเรียนรู้ มีสัตว์ทะเลสวยงาม ปลาหลากหลาย เป็นจุดสโตนดำน้ำลึกที่ทำท่าย แต่ก็ไม่ได้มีความคาดหวังในเรื่องของปะการัง ซึ่งความคิดเห็นนี้ค่อนข้างสอดคล้องกับความต้องการสำหรับแหล่งดำน้ำธรรมชาติ

แนวโน้มความต้องการในเรื่องของโปรแกรมการดำน้ำนั้น พบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับความหลากหลายของโปรแกรมท่องเที่ยวดำน้ำ ความน่าสนใจและตรงตามความต้องการ และนอกจากนี้นักท่องเที่ยวต้องการโปรแกรมที่สามารถจัดรายละเอียดของโปรแกรมท่องเที่ยวดำน้ำด้วยตนเองได้ ซึ่งที่ผ่านมา ผู้ให้บริการในเขตพหุวิทยาก็สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในลักษณะนี้ได้ โปรแกรมการดำน้ำในเขตพหุวิทยาจึงมีความหลากหลายเป็นอย่างมาก มีทั้งโปรแกรมการท่องเที่ยวดำน้ำลึกเกาะใกล้ ดำน้ำลึกเกาะไกล หรือโปรแกรมดำน้ำลึก 1 วัน – กลางวัน 1 ไตฟ์ กลางคืน 1 ไตฟ์ หรือดำน้ำลึก 2 วัน – กลางวัน 2 วัน และกลางคืน 1 ไตฟ์ และมีโปรแกรมการเรียนรู้ในระดับต่างๆ หลากหลาย อาทิ หลักสูตร Open water diver หลักสูตร Advanced open water diver หลักสูตร EFR หลักสูตร Rescue diver หลักสูตร Dive master และหลักสูตร Instructor

6.1.3 ศักยภาพด้านองค์กรและความเป็นไปได้ในการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

ในการพิจารณาศักยภาพด้านองค์กรและความเป็นไปได้ในการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย จากการสำรวจเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลักๆ 4 หน่วยงาน (สรุปผลการสัมภาษณ์ แสดงดังภาคผนวก ข) และผลการประชุมระดมความคิดเห็น (สรุปผลการระดมความคิดเห็น แสดงดังภาคผนวก ค) สามารถสรุปศักยภาพด้านองค์กรในการพัฒนาการท่องเที่ยวดำน้ำลึกในเขตพหุวิทยา ได้ดังนี้

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วว่า หน่วยงานหลัก 4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวางสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นลงใต้น้ำ หรือการสร้างปะการังเทียม ประกอบด้วย กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมประมง กองทัพเรือ กรมเจ้าท่า ซึ่งมีความคิดเห็นร่วมกันว่า พื้นที่บริเวณอ่าวพหุวิทยา มีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวดำน้ำลึกได้เนื่องจากองค์ประกอบด้านพื้นที่ องค์ประกอบด้านตลาด เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว และหน่วยงานเหล่านี้พร้อมที่จะร่วมผลักดัน ถ้าหากผ่านความเห็นชอบจากหน่วยงานหลักทั้ง 4 พร้อมกัน ส่วนการประชาสัมพันธ์ทางด้านการท่องเที่ยว หน่วยงานหลักในการดำเนินการเรื่องนี้ควรเป็น สำนักงานการท่องเที่ยวภาคที่ 3 จังหวัดชลบุรี ซึ่งมีความยินดีที่จะให้ความร่วมมือ

ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวตามแผนปฏิบัติการท่องเที่ยว แต่ทั้งนี้จากการประชุมระดมความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนได้ มีความคิดเห็นร่วมกันว่า หน่วยงานที่สามารถผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนตามแผนฯ นั้น คือ สำนักงานเมืองพื้ ซึ่งเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบพื้นที่อยู่แล้ว และตัวแทนภาคเอกชนที่เข้าร่วมประชุมมีความยินดีให้ความร่วมมือในการดูแล สอดส่องบริเวณจุดดำนน้ำลึก หรือร่วมมือในการช่วยวางทุนจอดเรือหรือกิจกรรมอนุรักษ์ท้องทะเล

ประเด็นความสนใจร่วม (Common interest)

ภาคเอกชนมุ่งประเด็นความสนใจไปที่ การจัดการธุรกิจดำนน้ำ โดยมีความประสงค์ให้มีการสร้างมาตรฐานการจ่ายภาษีของผู้ประกอบการให้เสมอภาคเท่าเทียมกัน รวมทั้ง การปรับโครงสร้างและราคาการดำนน้ำลึกให้มีความเหมาะสม ด้านมาตรฐานและความปลอดภัย จะมุ่งเน้นความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ และด้านการอนุรักษ์ ต้องการให้มีการส่งเสริมการตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งบนบกและใต้ท้องทะเล โดยหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรเป็นผู้ให้ความร่วมมือกับเมืองพื้ในการขับเคลื่อนแนวปฏิบัติเหล่านี้

รูปแบบการเข้ามามีส่วนร่วม

หน่วยงานภาครัฐและผู้ประกอบการภาคเอกชน มีความคิดเห็นร่วมกันว่า “ควรมีการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงดำนน้ำลึก” และส่งเสริมการสร้างความตระหนักในใช้ประโยชน์ และการอนุรักษ์ทรัพยากร โดยทางสำนักงานการท่องเที่ยวควรเป็นหน่วยงานที่จัดทำและให้การสนับสนุนเชิงนโยบาย ในขณะเดียวกัน ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวต่างๆ ก็ควรเข้าร่วมการจัดกิจกรรม และการให้บริการที่สอดคล้องกับนโยบายต่างๆ เหล่านี้ด้วย

บริบทและเงื่อนไขในการเข้ามามีส่วนร่วม

หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนมีความเห็นพ้องกันว่า หน่วยงานต่างๆ ควรดำเนินงานของตนเองภายใต้แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่กำหนดขึ้น โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายและพร้อมที่จะสนับสนุนการก่อตั้งสมาคมหรือกลุ่มดำนน้ำลึก โดยมุ่งเน้นผลประโยชน์ของผู้ประกอบการและประชาชนในพื้นที่เป็นสำคัญ ทั้งนี้ ต้องตอบสนองต่อความพึงพอใจสูงสุดของนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการด้วย

6.2 การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม (SWOT Analysis) ของพื้ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวดำนน้ำลึกที่ยั่งยืน

จากข้อมูลการวิเคราะห์ศักยภาพทั้งหมด 3 ด้านที่กล่าวมา คือ เชิงพื้นที่ การตลาด และองค์กร ทำให้สามารถนำผลการวิเคราะห์มาพิจารณาตามกรอบ SWOT Analysis สำหรับในการพัฒนาการท่องเที่ยวดำนน้ำลึกในแหล่งท่องเที่ยวดำนน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น (เรือจม) ในเขตพื้ได้ดังนี้

จุดแข็ง (Strength) ประกอบด้วย

1. สิ่งดึงดูดใจในพื้นที่บริเวณเรือจม เช่น ลักษณะรูปร่างโครงสร้างของเรือ ความตื่นเต้นในการดำนน้ำภายในเรือจม
2. ความสะดวกสบายของพื้นที่เมืองพื้ เช่น การมีสาธารณูปโภค ที่พัก ร้านอาหาร

3. สถานที่ตั้งใกล้กรุงเทพฯ จุดดำน้ำลึกในอ่าวพื้พื้ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ การเดินทางไปมาสะดวกสบาย

4. ความหลากหลายของแหล่งดำน้ำในพื้นที่ เช่น จุดดำน้ำลึกกองยางบริเวณเกาะสาก ท่อซีเมนต์หาดนวลบริเวณเกาะล้าน แนวปะการังธรรมชาติเกาะครก เรือจม (เรือหลวงกุด เรือหลวงคราม) เป็นต้น

5. โปรแกรมการท่องเที่ยวหลากหลาย เช่น การดำน้ำบริเวณเกาะใกล้ (เกาะล้าน เกาะสาก เกาะครก เรือหลวงกุด) เกาะไกล (เกาะไผ่ เกาะริน เกาะมารวิชัย เรือหลวงคราม) การดำน้ำลึกกลางคืน (Night Dive)

6. ค่าใช้จ่ายในการดำน้ำลึกและค่าเรียนดำน้ำ น้อยกว่าแหล่งอื่นๆ หรือภูมิภาคอื่นๆ

7. ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งดำน้ำลึก เช่น ความสะดวกในการจองทริปดำน้ำลึก สามารถเช่าเรือไปดำน้ำลึก

8. ครูดำน้ำลึกมีจำนวนมากเพียงพอในการให้บริการนำเที่ยว หรือการเรียนการสอน

9. นักท่องเที่ยวดำน้ำลึกมีความมั่นใจในความปลอดภัยจากการดำน้ำลึก

10. ผู้ประกอบการมีมาตรฐานในการให้บริการและการมีใบรับรองระดับสากล เช่น PADI

11. การส่งเสริมการท่องเที่ยวจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น ททท.

12. เมืองพื้พื้มีความคล่องตัวในการดำเนินงานและมีการบริหารจัดการพื้นที่เพื่อการส่งเสริมในการอนุรักษ์ เช่น การจัดสร้างแหล่งปะการังเทียมหรือมีการจัดวางสิ่งทีมนุชย์สร้างขึ้น การฟื้นฟูปะการังที่เสื่อมโทรม

13. ผู้ประกอบการแต่ละรายอาศัยฐานลูกค้าเดิมและการแนะนำต่อกันมา โดยทีลูกค้ามีความผูกพันกับผู้ประกอบการ (Brand Loyalty)

14. ผู้ประกอบการแต่ละร้านมีความเฉพาะกลุ่มลูกค้า (Niche) เช่น ร้านดำน้ำกลุ่มสวีเดน (Neptune, Fin And Mark) ร้านดำน้ำกลุ่มรัสเซีย (Ihtiander) หรือร้านดำน้ำกลุ่มญี่ปุ่น (Marine Project) เป็นต้น

15. ร้านดำน้ำในกรุงเทพฯ และร้านดำน้ำในพื้พื้ มีฐานลูกค้าเป็นชนกลุ่ม กล่าวคือ ร้านดำน้ำในกรุงเทพฯ ส่วนมากมีกลุ่มลูกค้าเป็นนักท่องเที่ยวและนักเรียนดำน้ำที่เป็นคนไทย ส่วนร้านดำน้ำในพื้พื้ ส่วนมากจะให้บริการนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ หรือชาติของตนเอง

จุดอ่อน (Weakness) ประกอบด้วย

1. ความหนาแน่นของจำนวนนักดำน้ำในแต่ละแหล่งดำน้ำในเขตพื้พื้มีมากเกินไป ทำให้เกิดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลมากเกินไป ทำให้เกิด

2. มีแผนในการสนับสนุนการส่งเสริมการท่องเที่ยวดำน้ำลึกในพื้นที่ที่จำกัด (ผ่านโครงการจัดทำบ้านปลาบริเวณอ่าวเมืองพื้พื้ งบประมาณปีละ 1,500,000 บาท เป็นจำนวน 3 ปี 2554-2556)

3. การรวมกลุ่มของผู้ประกอบการยังไม่มีในการทำกิจกรรมร่วมกัน

4. ขาดหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการผลักดันการพัฒนาการท่องเที่ยวดำน้ำลึกอย่างแท้จริง

5. ชุมชนบริเวณเกาะล้านยังมิได้รับประโยชน์โดยตรงจากการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านน้ำลึกถึงแม้ว่าแหล่งดำน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น (เรือจม) ตั้งอยู่ในบริเวณหมู่เกาะล้าน (จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการร้านอาหารบนเกาะล้าน)

6. การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทะเลไม่เหมาะสม

7. พื่นจอดเรือบริเวณจุดดำน้ำลึกมีไม่เพียงพอ

8. ไม่มีการบำรุงรักษาและหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบดูแลพื่นจอดเรือบริเวณจุดดำน้ำลึกต่างๆ

9. การบริหารและการจัดการการใช้พื้นที่ในบริเวณท่าเรือไม่เหมาะสม

10. ผู้ประกอบการขาดความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล เช่น การทิ้งสมอเรือในแนวปะการัง การทิ้งขยะหรือของเสียลงในทะเล

โอกาส (Opportunity) ประกอบด้วย

1. บริเวณหมู่เกาะล้านมีสัตว์ทะเลเฉพาะถิ่นและสัตว์ทะเลหายากที่น่าสนใจ เช่น ปูปากกาทะเลซีมอส

2. ปริมาณปลาฝูงหนาแน่น (ภายในเรือจม)

3. ลักษณะของพื้นที่เรือจมมีความทนทานต่อผลกระทบจากการท่องเที่ยว

4. บริเวณหมู่เกาะล้านสามารถดำน้ำลึกได้ทั้งปี

5. ผู้ประกอบการดำน้ำลึกแต่ละรายมีความสนใจร่วมให้มีการเพิ่มแหล่งดำน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้นบริเวณเกาะรี

6. มีการรวมตัวกันอย่างไม่เป็นทางการของผู้ประกอบการดำน้ำลึกในเขตพื้

7. นโยบายภาครัฐในการให้ความสำคัญการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง อาทิ ส่งเสริมการทำปะการังเทียม

8. เมืองพื้เป็นเมืองท่องเที่ยวระดับโลกจึงมีโอกาสดึงนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวและสนใจในกิจกรรมดำน้ำลึก

9. การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวตามจุดดำน้ำ ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อการท่องเที่ยวด้านน้ำลึกและความปลอดภัยจากการดำน้ำลึก (การสำรวจความคิดเห็นของผู้ประกอบการ)

อุปสรรค (Treat) ประกอบด้วย

1. ทศนวิสัยได้น้ำในพื้นที่อ่าวพื้ไม่ใส

2. ความสวยงามของปะการังมีน้อย

3. มีแหล่งดำน้ำลึกอื่นๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถเลือกไปได้เพื่อทดแทนแหล่งดำน้ำลึกในเขตพื้ เช่น แสมสาร หินเพลิง เป็นต้น

4. แม้จะเห็นความสำคัญของการสร้างแหล่งดำน้ำลึกแต่ผู้ประกอบการไม่มีความประสงค์ร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่าย (Share Cost) ในการจัดหาแหล่งดำน้ำลึก เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านน้ำลึก

6.3 แนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวด้านน้ำในแหล่งที่มนุษย์สร้างขึ้นในเขตพัทธยา

จากผลการวิเคราะห์ SWOT Analysis สามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาเชิงยุทธศาสตร์สำหรับการท่องเที่ยวด้านน้ำในแหล่งที่มนุษย์สร้างขึ้นในเขตพัทธยาได้ดังนี้

6.3.1 ด้านการตลาดและลูกค้า (นักท่องเที่ยว)

สิ่งที่ควรดำเนินการคือ

1. การเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งภายในและต่างประเทศ โดยการจัดทำแผนการส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวด้านน้ำสิ่กร่วมกันของทุกภาคีที่เกี่ยวข้อง โดยมีการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน ทั้งนี้ในแผนการส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวควรมีกิจกรรมที่หลากหลายและภาคีที่เกี่ยวข้องแต่ละภาคส่วนมีการประสานงานและการร่วมมือกันในการจัดทำกิจกรรมเพื่อให้การขับเคลื่อนแผนฯ ดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การมุ่งเน้นให้พัทธยาเป็นแหล่งฝึกสอนนักเรียนด้านน้ำสิ่กระดับภูมิภาคอาเซียน พร้อมทั้งส่งเสริมให้ทุกหลักสูตรมีการสอดแทรกเนื้อหาหรือกิจกรรมพัฒนาความตระหนักการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และพัฒนาให้เป็นการท่องเที่ยวด้านน้ำสิ่กในเชิงอนุรักษ์ โดยที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน (ผู้ประกอบการ) ที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงานต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

6.3.2 ด้านประสิทธิภาพการดำเนินการ

1. การกำหนดมาตรการที่จำเป็นและเหมาะสม และการควบคุมให้มีการปฏิบัติตาม

1.1 มาตรการด้านความปลอดภัยเช่น การกำหนดขอบเขตพื้นที่แหล่งด้านน้ำสิ่กและการจำกัดการใช้พื้นที่ดังกล่าวในการทำกิจกรรมทางทะเลอื่นๆ (Zoning) การมีเจ้าหน้าที่ช่วยชีวิต (Lifeguards) ประจำแหล่งด้านน้ำสิ่ก

1.2 มาตรการเกี่ยวกับการดูแลและบำรุงรักษาอุปกรณ์ เครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวด้านน้ำเช่น ควรมีหน่วยงานดูแลทุนด้านน้ำสิ่กโดยเฉพาะ

1.3 การจัดระเบียบการใช้พื้นที่แหล่งด้านน้ำ

1.4 การกำหนดค่าธรรมเนียม

1.5 การพัฒนา พื้นฟูและบำรุงรักษานิเวศนใต้น้ำในแหล่งท่องเที่ยวด้านน้ำสิ่ก

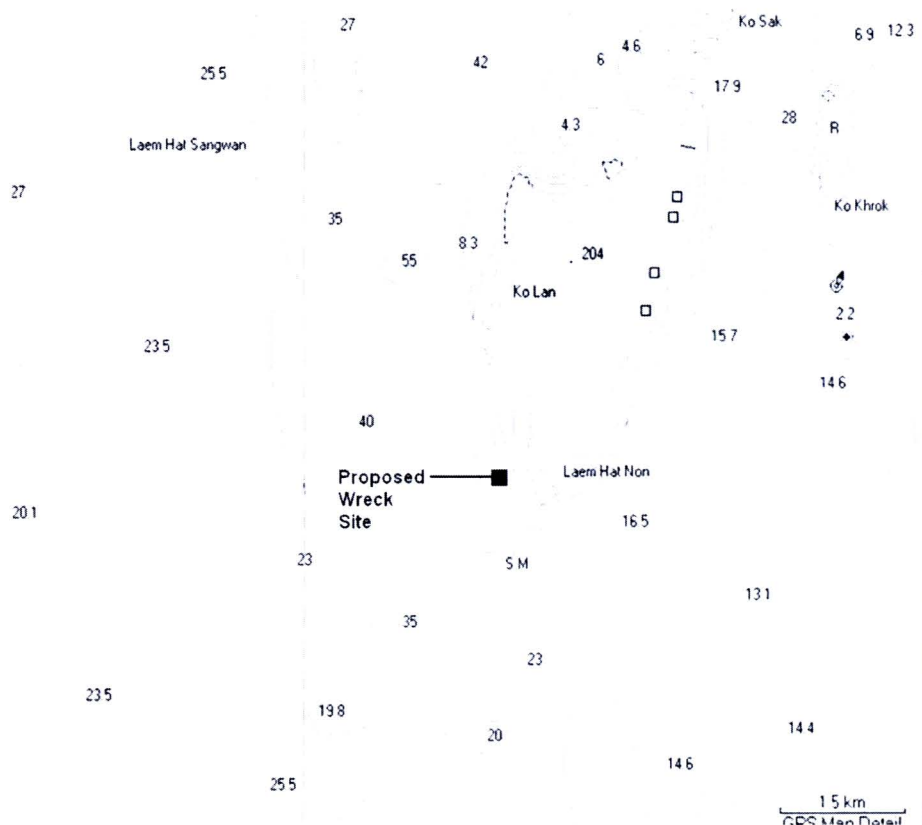
2. การกำหนดให้เมืองพัทธยาเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการพัฒนาและกำกับดูแลการใช้พื้นที่รวมทั้งเป็นศูนย์กลางให้เกิดการประสานการทำงานร่วมกันของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องทั้ง 4 หน่วยงานหลัก และภาคเอกชน

3. การสร้างแหล่งด้านน้ำสิ่กเพิ่มขึ้นใหม่ เพื่อลดความแออัดของนักด้านน้ำในแหล่งปัจจุบันและเพื่อรองรับปริมาณกิจกรรมการด้านน้ำที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นในอนาคต ซึ่งเมืองพัทธยาอาจจัดให้มีโครงการระดมทุน (Fund Raising) สำหรับเรื่องนี้โดยเฉพาะ โดยเปิดกว้างสำหรับทุกหน่วยงานที่สนใจสนับสนุนทั้งภายในและต่างประเทศ

6.3.3 ด้านการพัฒนาเชิงองค์กรและการเรียนรู้

1. การจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมของผู้ประกอบการ ด้านการท่องเที่ยวด้านน้ำลึกในเขตพัทธยาเพื่อทำกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านน้ำลึกในเชิงสร้างสรรค์ ส่งเสริมการตลาดร่วมกัน รวมทั้งเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่มผู้ประกอบการ และภาคอื่นๆ

2. การจัดทำแผนผังรวม (Master Layout) ของแหล่งดำน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้นในเขตพัทธยาเพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดจุดหรือบริเวณสำหรับการพัฒนาแหล่งดำน้ำลึกแหล่งใหม่ที่เหมาะสม และใช้สำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านน้ำลึกในแบบองค์รวม (ตัวอย่างจุดจมเรือแหล่งใหม่ เช่น ภาพที่ 4-6-1) รวมถึงการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวด้านน้ำลึกที่หลากหลาย และคุ้มค่ามากขึ้นทั้งผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว

ภาพที่ 4-6-1 ตัวอย่างจุดจมเรือเพื่อสร้างแหล่งดำน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้นแหล่งใหม่ในเขตพัทธยา

ที่มา: <http://www.pattayadivers.com> (2554)

6.3.4 ด้านงบประมาณ

งบประมาณในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านน้ำลึกในแหล่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ในเขตพัทธยา เพื่อให้เกิดความเพียงพอ การมีส่วนร่วม และความเป็นเจ้าของ ในการดำเนินงานต่างๆ ตามแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านน้ำลึก และแผนการส่งเสริมด้านการตลาด งบประมาณควรมาจาก 4 แหล่งประกอบด้วย

1. งบประมาณจากส่วนกลาง

2. งบประมาณจากหน่วยงานท้องถิ่น เช่น เมืองพญา
3. งบประมาณสนับสนุนจากภาคเอกชน
4. ค่าธรรมเนียมการใช้พื้นที่จากนักท่องเที่ยว

6.4มาตรการ เจื่อนไขและข้อจำกัดของการใช้มาตรการ ในการประสานผลประโยชน์และภาระความรับผิดชอบระหว่างภาคีเครือข่าย

6.4.1. มาตรการในการประสานผลประโยชน์และภาระความรับผิดชอบระหว่างภาคีเครือข่าย

- การประสานผลประโยชน์ดำเนินงานโดยเมืองพญาเป็นแกนกลางในการจัดกิจกรรมต่างๆ อาทิ กิจกรรมการส่งเสริมการตลาด กิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการในการนำมาสู่การพัฒนาผลประโยชน์เชิงธุรกิจต่อไปในอนาคต

- บทบาทและความรับผิดชอบของภาคีเครือข่าย ของกลุ่มหน่วยงานรัฐต้องมีบทบาทแก้ไขปัญหาข้อจำกัดและอุปสรรคที่เกิดขึ้นอันมีผลกระทบต่อการขยายตัวของตลาดการท่องเที่ยวด้านน้ำลึกเช่น กรมเจ้าท่าควรมีแนวทางการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเรือเดินสมุทรขนาดใหญ่ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภูมิภาค 3 ควรเพิ่มความสำคัญกับการท่องเที่ยวด้านน้ำลึกอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากการเพิ่มความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว หน่วยงานและภาคประชาสังคมที่มีบทบาทในด้านการดูแลรักษาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งควรเพิ่มกิจกรรมในลักษณะตลาดทางอ้อม เช่น การดำน้ำเก็บขยะ การทำปะการังเทียมรวมทั้งการจัดให้มีนักวิทยาศาสตร์ทางทะเลทำงานอยู่ในพื้นที่

- มาตรการจัดทำทะเบียนธุรกิจดำน้ำลึกที่เข้ามาใช้พื้นที่ในเขตพญาและธุรกิจที่เกี่ยวข้องที่อาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกันเพื่อทำการตกลงเงื่อนไขการให้บริการและประสานประโยชน์

- มาตรการจัดประชุมร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องและภาคีเครือข่ายเพื่อสร้างให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีและพบปะแลกเปลี่ยนข้อมูลแนวความคิดการใช้พื้นที่ร่วมกัน

- มาตรการส่งเสริมการรวมตัวของผู้ประกอบการเพื่อจัดตั้งเป็นชมรม/สมาคม เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวกลางติดต่อประสานงานกับตัวเมืองพญา

- มาตรการการให้รางวัลและเกียรติบัตรแก่ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวที่ปฏิบัติงานหรือทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์รับผิดชอบต่อสังคม (Volunteer Tourism) และประชาสัมพันธ์ผู้ที่ได้รับรางวัลอย่างแพร่หลาย

6.4.2. เจื่อนไขและข้อจำกัดของการใช้มาตรการในการประสานผลประโยชน์และภาระความรับผิดชอบระหว่างภาคีเครือข่าย

- ความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐและภาคีเครือข่าย
- งบประมาณดำเนินการที่ต้องได้รับจากหน่วยงานหรือแหล่งต่างๆ
- การเติบโตของตลาดการท่องเที่ยวในเขตพญา
- ความตระหนักและการให้ความสำคัญของกลุ่มผู้ประกอบการในเมืองพญา

- กลุ่มผู้ประกอบการจะต้องให้ความสำคัญกับการร่วมมือด้านตลาดเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ในระยะยาวมากกว่าการมุ่งผลประโยชน์ในระยะสั้น
- ผู้ประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทอื่นๆ ควรให้การยอมรับและร่วมมือปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัยที่ได้เสนอไว้

